

Aan
Auditcommissie gaswinning
Waddenzee
T.a.v. dr. ir. G. Blom
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

ingekomen: 23 SEP. 2008	
nummer	
classificatie 2102-126	
kopie naar: Be	hb

Datum

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Bijlage(n)

19 SEP. 2008

ET/EM / 8135345

Onderwerp

Reactie n.a.v. concept-advies 2008

Geachte heer Blom,

Hierbij bericht ik u, mede namens de regiodirecteur Noord van de directie Regionale Zaken en de directeur Natuur van het ministerie van LNV het volgende.

Op verzoek van de ministers van EZ en LNV bereidt u een advies voor over de eerder dit jaar door de NAM ingediende rapportages over 2007 ten aanzien van het verloop van de bodemdaling als gevolg van de winning van Waddengas vanuit de locaties Lauwersoog, Moddergat en Vierhuizen en over de eventuele effecten daarvan. Ten behoeve van de eenduidigheid van uw advies en de interpretatie daarvan wilt u uw wetenschappelijk beoordelingskader als bijlage bij het advies opnemen. U heeft over het concept-advies, mede naar aanleiding van een toelichting van de NAM bij haar rapportages, op 12 augustus 2008 met ons gesproken.

In dit gesprek is een aantal verduidelijkingen gegeven m.b.t. het bestuurlijk kader voor meten en monitoren door de NAM, waarover wij uw wetenschappelijk advies hebben gevraagd. Conform afspraak sturen wij u deze verduidelijkingen ook per brief. U kunt dit tevens beschouwen, voor zover nodig, als toelichting op bij de brief van 11 maart 2008 van onze Ministers aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal¹ en onze antwoorden op vragen naar aanleiding van die brief in het schriftelijke overleg met de vaste commissie voor Economische Zaken, vastgesteld op 4 juli 2008².

U heeft aan de orde gesteld of de aan de gaswinning gestelde voorwaarden, in het bijzonder die bij de vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998, vergen

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2007-2008, 29 684, nr. 67, reactie in hoofdlijnen op uw advies (rapportnummer 1900-368) van 21 december 2007

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2007-2008, 29 684, nr. 70

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 30

Doorkiesnummer

(070) 379 7077

Telefax

(070) 379 7841

Hoofdkantoor

Bezuidenhoutseweg 30

Postbus 20101

2500 EC 's-Gravenhage

Telefoon (070) 379 89 11

Telefax (070) 347 40 81

Email ezpost@minez.nl

Website www.minez.nl

Behandeld door

P. Jongerius

Verzoeken bij beantwoording van deze brief ons kenmerk te vermelden

dat gezocht wordt naar fijschalige variatie in bodemdaling en sedimentaanvulling binnen kombergingsgebieden. Dit zou nodig kunnen zijn volgens uw commissie als grondslag voor gedetailleerd onderzoek naar reacties in het ecosysteem, die met een zo kort mogelijke tijdstap aanwijzingen kunnen geven over de noodzaak “de hand aan de kraan te zetten”.

Het rijksprojectbesluit over deze gaswinningen en de overige in verband daarmee genomen besluiten hebben als uitgangspunt de op dat moment aanwezige inzichten en operationele meet- en monitoringmethoden³. Dit betekent onder meer dat bij de verwachte, zorgvuldig bewaakte bodemdaling van gemiddeld niet meer dan enkele millimeters per jaar (a) de morfologie van de dalingskommen binnen elk kombergingsgebied vereffend wordt door het bewegelijke sediment en daardoor niet in de oppervlaktemorfologie herkenbaar is en (b) een (zeer onwaarschijnlijke) overschrijding van het zogenaamde meegroeivermogen en een effect daarvan op de levende have pas na vele jaren meetbaar kunnen worden. Dit mag dus ook bij de monitoring als uitgangspunt gehanteerd worden.

De “gebruiksruimte” waaraan de gaswinning gebonden is, is onder meer gegrond op het kleinst redelijkerwijs denkbare meegroeivermogen en wordt gecontroleerd in een meet- en regelkring waarvan de toepassing zorgvuldig door ons wordt gevolgd. U heeft ons over de opzet van de relevante bodemdalingmetingen in 2007 positief geadviseerd en vindt dat de rapportage 2008⁴ wetenschappelijk aannemelijk maakt dat de bodemdalingssnelheden niet leiden tot overschrijding van de gebruiksruimte. Wij leiden hieruit af dat wij er op grond van wetenschappelijk goed uitgevoerd onderzoek vanuit mogen gaan dat de winning tot dusverre geen aanleiding geeft tot overschrijding van de gebruiksruimte in beide kombergingsgebieden. Zolang dit het geval is, zou het, gezien de veilige schatting van het meegroeivermogen, wetenschappelijk ongehoord zijn wanneer het werkelijke meegroeivermogen overschreden zou worden.

De waarnemingsprogramma's kunnen aan eventuele nieuwe, wetenschappelijk verantwoorde inzichten worden aangepast. Wij stellen uw advies hierover zeer op prijs. De waarnemingsprogramma's zijn echter zelf niet bedoeld om zulke nieuwe inzichten te zoeken, zolang ontwikkelingen in het ecosysteem daar geen aanleiding toe geven.

Om toch rekening te houden met onvoorziene effecten, verbiedt voorschrift 3.2 van de vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 meetbare nadelige effecten ten aanzien van een aantal opgesomde aspecten. De voorgeschreven monitoring van sedimentatie, plaatareaal en de levende have dient ter signalering van meetbare, voor de natuurbescherming nadelige afwijkingen in de normale dynamiek van deze aspecten van het ecosysteem. Hierbij hoeft volgens voorschrift 2.3 in beginsel geen aandacht gegeven te worden aan een fijnere tijd- en ruimteschaal, dan waarop zich volgens de huidige kennis en ervaring oorzakelijke verbanden met bodemdaling door gaswinning meetbaar

³ Deze zijn niet anders dan die gehanteerd in het MER over deze winningen.

⁴ Wij volgen hier uw aanduiding met het jaartal van de rapportage. De rapportage 2008 heeft dus betrekking op de periode tot 2008.

kunnen voordoen. Wij verwijzen hierbij onder meer naar de ervaring die is opgebouwd in het langlopende, gedetailleerde wetenschappelijk onderzoek naar eventuele effecten van de gaswinning op Ameland.

Wanneer zulke kennelijk onverwachte nadelige afwijkingen gesignaleerd worden, en wanneer daarvoor in relatie tot het referentiegebied geen afdoende verklaring door andere bijzondere gebeurtenissen gevonden kan worden, moet onderzocht worden of er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs een oorzakelijk verband met gaswinning vermoed mag worden. Omdat de meet- en regelkring, verbonden met "de hand aan de kraan", uitsluit dat de voorgeschreven gebruiksruimte overschreden is, gaat het dan kennelijk om nieuwe oorzakelijke inzichten. Het valt niet te vermijden dat er nu geen zekerheid geboden kan worden, dat de nulsituatie en de ontwikkeling tot het tijdstip van signalering in het licht van zulke nieuwe inzichten, voldoende beschreven zullen blijken te zijn voor een wetenschappelijk krachtige bewijsvoering.

De beslissing of al dan niet ingegrepen moet worden op grond van de signaleringsmonitoring, komt tot stand volgens de artikelen 3.3 en 3.4 van de vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. Hierbij heeft uw advies over de vraag of een meetbaar nadelig effect van de gaswinning is ontstaan of dreigt te ontstaan een sleutelrol (art. 3.3). Een wetenschappelijk gegrond vermoeden volstaat daartoe, tenzij er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel bestaat dat het (vermoede) nadelige effect in de zin van de Natuurbeschermingswet geen schadelijke gevolgen heeft of dreigt te hebben voor de natuurlijke kenmerken van de desbetreffende Natura 2000-gebieden (art. 3.4).

Een en ander neemt niet weg dat wij van de NAM verwachten dat zij een helder beeld van de motivatie en doelstellingen geeft van het meet- en monitoringprogramma, in het licht waarvan de wetenschappelijke kwaliteit van de opzet, uitvoering en interpretatie beoordeeld kunnen worden. Volgens ons is met het zogenaamde Startdocument, dat op uw verzoek is opgesteld en waarover u op hoofdlijnen positief geadviseerd heeft, daarvoor een goede basis gelegd, waarop in de komende jaren aanvullingen of correcties mogelijk zijn.

Wij hopen u hiermee voldoende duidelijkheid te hebben gegeven voor de uitwerking van uw wetenschappelijke beoordelingskader en voor uw jaarlijkse advisering aan ons.

Met vriendelijke groet

Drs. J.C. De Groot
Directeur Energiemarkt